

Filippenzen 1: 1-2 (2)

Tijdens de vorige bidstond heb ik exact hetzelfde gedeelte gelezen als nu. Toen heb ik stilgestaan bij het feit dat Paulus en Timotheüs 'dienstknechten' (slaven) van Christus Jezus genoemd worden en wat dat inhoudt. Daarnaast hebben we gezien dat de gelovigen in Filippi 'heiligen' genoemd worden. Je kunt dus slaaf en heilige tegelijk zijn. Maar in deze verzen zegt Paulus nog meer. Want hij noemt niet alleen de heiligen in z'n algemeenheid. Hij licht de leiders van de gemeente er uit. Hij groet ook de opziener en diakenen. Over die beide woorden, opziener en diaken, wil ik wel het een en ander zeggen.

Het Griekse woord voor opziener is episkopos, waarvan het Nederlandse woord bisschop is afgeleid. Het woord episkopos werd gebruikt voor een officier die de troepen inspecteert. Ik kan me nog wel herinneren hoe dat ging in militaire dienst. De soldaten stonden in het gelid terwijl de officier controleerde of je de schoenen wel gepoetst had, alle knopen netjes aan je uniform zaten en of je uitrusting compleet was. En als je de spullen niet voor elkaar had, mocht je niet op weekendverlof. Dan moest je eerst zorgen dat je wapen schoon was, je kast opgeruimd, of de knopen eraan gezet waren.

Kerkelijke opzieneren hebben zich helaas ook al te vaak op deze manier gedragen. Er werd controle uitgeoefend op gemeenteleden om als het ware te zien of de geestelijke schoenen er wel netjes uitzagen en of de knopen van het kerkelijke uniform wel op de voorgeschreven manier waren dichtgeknoopt. De kerkelijke opziener was maar al te vaak een autoritair figuur geworden. Iemand die de dienst uitmaakte.

Maar in het Nieuwe Testament heeft het woord episkopos een heel andere kleur. Daar duidt het niet iemand aan, die de lakens uitdeelt. In Titus 1:7 karakteriseert Paulus de opziener als een 'beheerder' van het huis Gods. Letterlijk staat er 'economen', meestal wordt dit woord vertaald met 'rentmeester'. De rentmeester was een slaaf die door z'n heer werd aangesteld over het huishouden als de heer afwezig was. Jezus gebruikt in Zijn gelijkenissen vaker het voorbeeld van een rentmeester. Een goede rentmeester rekent met de terugkomst van z'n heer en zorgt dat het huishouden op rolletjes loopt. Een slechte rentmeester begint de slaven te slaan, gaat zich te buiten aan de voedselvoorraad en wordt dronken. Als Paulus een opziener een rentmeester noemt dan is de taak van de opziener niet dat hij als een

officier de gemeenteleden inspecteert, maar dat hij voor hen zorgt. Hij moet erop toezien dat het in Gods huis op rolletjes loopt zolang de Heer nog niet terug is. Het is de bedoeling dat niemand verwaarloosd wordt en dat iedereen aan z'n trekken komt. Een opziener moet niet heersen maar voor de gemeente zorgen.

Iets dergelijks kan ook van de diakenen gezegd worden. Het woord diaken betekent letterlijk: dienaar. Geleidelijk aan wordt het woord diaken steeds meer gekoppeld aan een functie, de functie van een diaken van de gemeente. Maar aanvankelijk was het vooral een omschrijving van de manier waarop iemand z'n functie uitoefende. Wij gebruiken het woord diaken vooral als een technische term voor een kerkelijk ambt. In Rom. 15:8 wordt de Here Jezus echter ook een diaken genoemd. Onze bijbel heeft het Griekse woord diakonos daar vertaald met dienaar, maar er staat hetzelfde woord. Op andere plaatsen worden Paulus, Apollos en Timotheüs diakenen genoemd (zie 1Kor.3:5, 1Tess. 3:2). In de Romeinenbrief (16:1) wordt een vrouw Febe diaken genoemd en zelfs de overheid wordt in Romeinen 13:4 diaken genoemd. Wat diaken zijn inhoudt heeft de Here Jezus laten zien in de nacht waarin Hij verraden werd, toen Hij de voeten van de discipelen waste. Toen zei Hij: Ik ben in uw midden als dienaar – ook daar staat diaken (Lukas 22:27). Dat dienend bezig zijn moet typerend zijn voor alle functies die in een gemeente uitgeoefend worden. Een goede opziener is in die zin ook diaken. Een voorganger is ook een diaken. Dat wil zeggen dat hij of zij de functie die God heeft toebedeeld dienend uitoefent. Dat is de manier waarop Christus zijn gemeente wil bouwen. Waar dienen plaatsmaakt voor heersen en controleren wordt de gemeente niet gebouwd maar afgebroken.

Paulus wenst de gemeente van Filippi genade en vrede toe. De HSV vertaalt hier met genade *zij* u en vrede. Dan klinkt het als een wens. Veel predikanten spreken ook op die manier de zegen uit aan het begin van de kerkdienst. Dat kan, maar je kunt ook vertalen: er *is* genade en vrede voor u. Persoonlijk geef ik daar de voorkeur aan in de kerkdienst. Die genade en vrede is beschikbaar. Daar mag je vast op rekenen. Beide vertalingen zijn mogelijk omdat er in de grondtekst geen werkwoord staat. Letterlijk staat er: genade voor u en vrede, zonder werkwoord dus.

Genade, wil zeggen dat God met jou van doen wil hebben, hoewel je daar geen recht op hebt. Wij mensen kunnen geen aanspraak maken op contact met God, dat hebben we verspeeld. Ondanks dat, komt God iedere week weer met Zijn genade naar ons toe. Genade is onverdiende gunst! Het gaat in tegen de menselijke natuur.

Niemand wil eigenlijk van genade leven. Van nature zijn we kleine doe-het-zelvers. Met vrede is dat anders. Iedereen praat over vrede. Maar die vrede heeft vaak een afgestompte betekenis gekregen. Wij noemen de afwezigheid van oorlog vrede.

Maar in de bijbel heeft het woord vrede een veel diepere betekenis. Vrede betekent allereerst een herstelde verhouding met God. En omdat die vrede met God er is, streven we ook naar vrede met onze medemens, met de schepping en niet te vergeten met onszelf. Die vrede kun je met recht 'shalom' noemen.

Echte vrede kan alleen ontstaan als de mens met God verzoend wordt door Christus. Vandaar dat Paulus in Efeze 2:14 zegt dat Christus onze vrede is. Hij heeft ons verzoend met God door zijn kruisdood. En van daaruit wil Hij de scheidingsmuren tussen hen die in Hem geloven, afbreken. Vanuit het centrum, de vrede met God dankzij Christus, gaat die vrede uitstralen in de andere verhoudingen.

Gods genade en vrede zijn voorhanden. Maar blijkbaar laten gelovigen die nog maar al te vaak liggen. De vrede van God kan alleen maar in onze verhoudingen doorwerken, als we ons door Christus laten beheersen. Wanneer Hij ons maar matig beheerst zal er ook weinig van vrede gezien worden in onze menselijke verhoudingen. Gebrek aan vrede onder christenen is een gebrek aan openstaan voor Christus zelf. Laten we maar bidden dat wij ons persoonlijk en als gemeente richten op onze Heiland zelf, dat Christus alles en in allen zal zijn.

Dan zullen onze onderlinge relaties getypeerd worden door genade en vrede.

AMEN